

In pitschen stgazi per geniturs cun uffants sursilvans

Cudesch cun chanzunettas, versets e buns tips

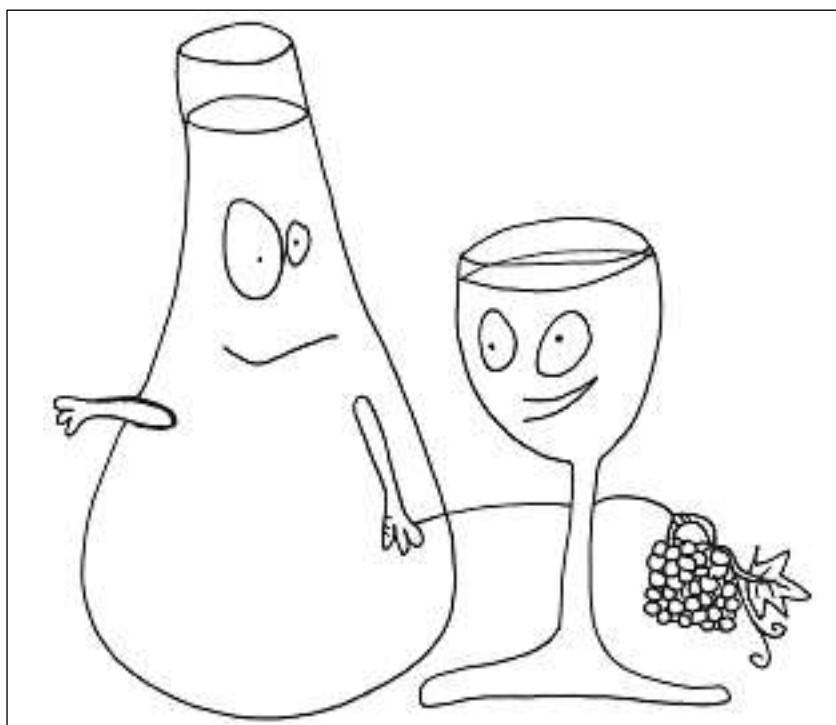
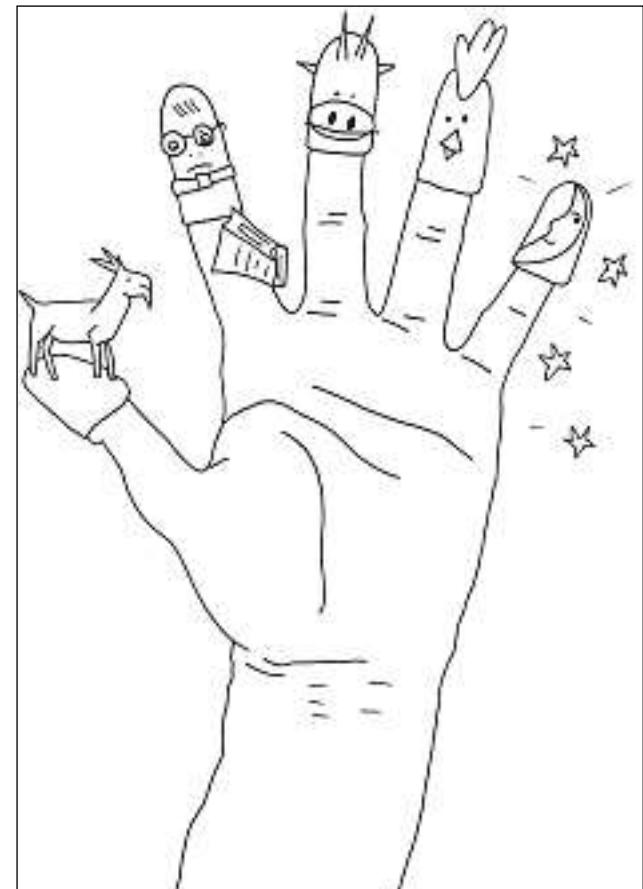
DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

Igl è in plaschair da sfegliar en «Romontsch – ina schanza unica». Ins sa regorda tuttenina da versets da l'atgna uffanza. Il cudesch porscha inspiraziuns per chantar cun la figlia, cun il figl u cun ils biadis. Co san ina plantar ina lingua e cultura en il cor d'in uffant? Il meglier va quai cun discurrer mintga di e da pitschen ensi cun l'uffant la lingua. Ma i dovra era chanzuns e versets che furman il stgazi da pleds e che fan oravant tut plaschair. Da dir si ense-

men in verset dat in sentiment da cumianza e divertescan – betg mo l'uffant, mabain era bab, mamma, tat u tatta.

«Maria Catrina» e «Gion Gialet»

Ma danunder prendan giuvens geniturs ils versets e las chanzunettas, sch'els han forsa emblidà tut? La Surselva Romontscha porscha agid cun il nov cudesch «Romontsch – ina schanza unica». I sa tracta d'in cudesch per grond e pitschen. Ils uffants, che na san anc betg leger, pon contemplar las illustraziuns che *Yvonne Gienal* ha fatg apostea per la publicaziun.

«Il vin di all'aua jeu sun pli fins che ti».

ILLUSTRAZIUNS Y. GIENAL

Las illustraziuns dattan ina tempra moderna al cudesch. Ellas èn dessegnadas cun ina frestgezza e levezza ch'ellas na fan betg mo surrir uffants, mabain era creschids.

Als geniturs porscha il cudesch ina schelta da «tips e trics, canzuns e versets pil mintgadi». Ins sa senta svelt da chasa en il cudesch e chatta chanzuns enconuscentas, ma er in u l'auter verset ch'ins n'ha forsa anc mai dudì e che fa gist gust da recitar dad aut.

Tips e trics

Cussegls co duvrar la lingua san ins leger sin las emprimas paginas. I vegn era fatg curaschi da discurrer rumantsch, sche betg omadus geniturs san il linguatg.

Annalisa Cathomas, Rino Darms, Yvonne Gienal, Irina Lutz: «Romontsch – ina schanza unica». Ediziun da la Surselva Romontscha. 100 paginas, cun illustraziuns e cun in dc da 51 versets e chanzuns. 20 francs. Glion 2011.

«In affon ch'empren romontsch ha il grond avantatg d'esser bilings e quei senza sforz supplementar, perquei ch'el vegn confruntaus naven da sia affonza cun dus lungatgs.» Las duas auturas agiuntan era citads da studis, per exemplu dals sciensiads Peal e Lambert: «Igl affon empren da s'inschignar cun dus lungatgs, quei che ha ina influenza positiva silla flexibilitat e creativitat da siu patertgar.»

Bab tudestg e mamma rumantscha

E co duain ils geniturs sa cuntegnair

sch'els na discurran betg la medema lingua? I valia il principi «one person – one language», scrivan las duas auturas. Mintgin duai adina discurrer a moda consequenta sia atgna lingua materna cun l'uffant, per exemplu la mamma adina rumantsch ed il bab adina tudestg. Quai haja gist l'avantatg ch'er il bab emprendia plaunsieu ed a moda naturala da chapir rumantsch e forsa cun il temp da discurrer.

Cathomas e Lutz intimeschan er ils geniturs – per exemplu da Gion u Cuirra – da tarmetter ils uffants en scolas bilinguals, nua ch'ils scolars pon sa perfecziun in duas linguis e betg sulet en ina.

Annalisa Cathomas, Rino Darms, Yvonne Gienal, Irina Lutz: «Romontsch – ina schanza unica». Ediziun da la Surselva Romontscha. 100 paginas, cun illustraziuns e cun in dc da 51 versets e chanzuns. 20 francs. Glion 2011.

Scolars da Mustér dian si versets

Frestg e direct reciteschan ils scolars da *Gion Tenner* da la sisavla classa da Mustér ils versets. Sin il disc cumpact allegà al cudesch pon ins tadlar quant bain che quai tuna. Era tuttas chanzuns èn registradas. *Gaby Degonda, Theo Demund, Helena Dierhelm-Ber* ed *Andrin Kienz* chantan cun acupagnament da ghitarra ed acordeon.

Tgi che less sez sunar las chanzuns cun in instrument chatta en il cudesch las notas ed ils accords che *Gieri Spescha* e *Benedict Berther* han tschentà.